บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณสะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๔.๕/๑๕๒๒๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับหนังสือขอหารือของจังหวัดชลบุรีเกี่ยวกับผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากจังหวัดชลบุรีมีนโยบายจัดระเบียบสังคมบริเวณสะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา เพื่อบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้ฝ่าฝืนจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ ซึ่งความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย โดยมีประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย แต่มิได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายดังกล่าว

จังหวัดชลบุรีและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีความเห็นว่า สะพานดังกล่าว ช่วงที่ ๑ ช่วงที่ ๒ ช่วงที่ ๓ และช่วงที่ ๕ อยู่ในความครอบครองดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี และช่วงที่ ๔ อยู่ในความครอบครองดูแลของเทศบาลเมืองชลบุรี แต่เมื่อสะพานดังกล่าวตัดผ่านเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาล จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลนครบ้านสวน เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลเสม็ด เทศบาลทั้ง ๔ แห่ง จึงเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับในเขตพื้นที่ของตนเองโดยไม่ต้องพิจารณาว่าพื้นที่ดังกล่าวจะอยู่ในการครอบครองดูแลของหน่วยงานแห่งใดหรือไม่ต้องได้รับการส่งมอบสะพานจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรีหรือทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ร่วมกันก่อน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัดชลบุรีเป็นไปอย่างถูกต้อง รอบคอบ และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป จึงขอหารือว่า ความเห็นของจังหวัดชลบุรีและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) และผู้แทนจังหวัดชลบุรีเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นสมควรกำหนดประเด็นที่ขอหารือให้ชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลนครบ้านสวน เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลเสม็ด มีอำนาจปรับเป็นพินัยกรณีการกระทำความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณสะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง[๑] แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใดให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด เมื่อตามข้อเท็จจริงที่ขอหารือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขซึ่งเป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ฯ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ฯ ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยในประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย[๒] การพิจารณาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจึงต้องพิจารณาตามที่ประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าวกำหนดไว้ ทั้งนี้ เมื่อมีการกระทำความผิดทางพินัยเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ของรัฐตามบัญชีรายชื่อท้ายประกาศทั้งสองฉบับจะมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานตามมาตรา ๑๙[๓] แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ฯ

---

[๑]มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ฯลฯ ฯลฯ

[๒]ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งสังกัดเทศบาล ได้แก่ (๑) นายกเทศมนตรี (๒) ปลัดเทศบาล (๓) รองปลัดเทศบาล (๔) หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล (๕) หัวหน้าฝ่ายนิติการ (๖) นิติกร ระดับชำนาญการขึ้นไปที่รับผิดชอบงานดำเนินคดีทางกฎหมาย และ (๗) นักจัดการงานเทศกิจ ระดับชำนาญการขึ้นไป

ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งสังกัดเทศบาล ได้แก่ (๑) นายกเทศมนตรี (๒) ปลัดเทศบาล (๓) ผู้อำนวยการสำนักสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (๔) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (๕) หัวหน้ากองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (๖) สัตวแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข นักวิชาการสิ่งแวดล้อม นักวิชาการสุขาภิบาล ตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป และ (๗) นิติกร ระดับชำนาญการขึ้นไป

[๓]มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหานั้นตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ซึ่งกำหนดว่าเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่ามีการกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหานั้นตามสมควร ประกอบกับข้อ ๕[๔] (๑) แห่งกฎกระทรวงการแสวงหาข้อเท็จจริง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหา พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยที่เกิดขึ้นไม่ว่าในท้องที่ใดทั่วราชอาณาจักร และการแสวงหาข้อเท็จจริงให้กระทำได้ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะได้กำหนดเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นย่อมมีอำนาจในการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐[๕] แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต่อไป

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า สะพานชลมารควิถีเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา ตัดผ่านเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาล จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลนครบ้านสวน เทศบาลตำบลบางทราย และเทศบาลตำบลเสม็ด ประกอบกับเมื่อพิจารณาหลักการบังคับใช้กฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ย่อมมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายในเขตพื้นที่ของตน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐตามประกาศทั้งสองฉบับดังกล่าว ซึ่งสังกัดเทศบาลทั้ง ๔ แห่ง จึงเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองฯ และพระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ เฉพาะในเขตพื้นที่เทศบาลของตน โดยไม่ต้องพิจารณาว่าหน่วยงานใดเป็นผู้ก่อสร้าง เป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ครอบครองดูแลสะพานดังกล่าว

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มกราคม ๒๕๖๙

---

[๔]ข้อ ๕ ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๔ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับการกระทำความผิดทางพินัยที่เกิดขึ้นไม่ว่าในท้องที่ใดทั่วราชอาณาจักร และการแสวงหาข้อเท็จจริงให้กระทำได้ในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร ทั้งนี้ เว้นแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะได้กำหนดเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นอย่างอื่น

(๒) ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตาม (๑) เจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการเองหรือมอบหมายให้ข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนก็ได้

[๕]มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ